

แผนที่ภาษาจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว

นางสาวจันทนา สักดานุวัฒน์วงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-443-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I1666C419

LANGUAGE MAP OF PRACHIN BURI AND SA KAEO

Miss Jantana Sakdanuwatwong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

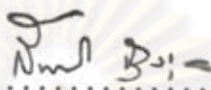
1995

ISBN 974-632-443-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แผนที่ภาษาจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว
โดย นางสาวจันทนา สักคานูวัฒน์วงศ์
ภาควิชา ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์

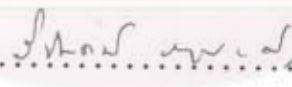

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ วงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ดิงศักดิ์)

จับตนา สักคานูวัฒนวงศ์ : แผนที่ภาษาจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว
(LANGUAGE MAP OF PRACHIN BURI AND SA KAEO) อ.ที่ปรึกษา
ศ.ดร.วิจิตร วัฒนวิทย์. 126 หน้า. ISBN 974-632-443-8

จุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ การเสนอแผนที่ภาษาของจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว โดยใช้เกณฑ์ด้านคำศัพท์ แต่เนื่องจากคาดว่า ในบริเวณที่ศึกษามีการใช้ทั้งภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยโคราช ซึ่งใช้ศัพท์เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงใช้การศึกษารวดยุคเพื่อจำแนกภาษา 2 ภาษานี้ ออกจากกัน

ข้อมูลในการวิจัยได้จากการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยย่อย จำนวน 30 หน่วยย่อยที่ใช้ศึกษาศัพท์ และคำที่ใช้ทดสอบรวดยุคในช่อง B1 - C1 C1 - C2 และ C3 - C4 รวม 20 คู่ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 116 โรงเรียน แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา คิดเป็นร้อยละ 89.65 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิจัยแสดงว่าในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว มีภาษาที่ใช้พูดอยู่ 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยโคราช และภาษาเขมร พื้นที่ที่พูดภาษาเหล่านี้ แบ่งได้เป็น 6 เขต เรียงลำดับจากเขตภาษาที่ครอบคลุมพื้นที่จากมากไปหาน้อย คือ 1. เขตภาษาไทยถิ่นกลาง มีพื้นที่ครอบคลุมจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว 2. เขตภาษาไทยถิ่นกลางมีพื้นที่ครอบคลุมทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัดปราจีนบุรี 3. เขตภาษาไทยถิ่นกลางควบคู่กับภาษาไทยถิ่นอีสานมีพื้นที่อยู่ 6 ตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี กับอีก 9 ตำบลในจังหวัดสระแก้ว 4. เขตภาษาไทยโคราช มีพื้นที่อยู่ 2 ตำบลในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 5. เขตภาษาเขมร มีพื้นที่อยู่ 2 ตำบลในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา 6. เขตภาษาไทยถิ่นกลางควบคู่กับภาษาเขมร มีพื้นที่อยู่ 1 ตำบลในอำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิติกร..... สันตนา สักคานูวัฒนวงศ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C510808 : MAJOR LINGUISTICS
KEY WORD: LANGUAGE MAP/ PRACHIN BURI/ SA KAO/ LEXICAL ITEM/ TONE

JANTANA SAKDANUWATWONG : LANGUAGE MAP OF PRACHIN BURI AND
SA KAO. THESIS ADVISOR: PROF. VICHINTANA PANUPONG, Ph.D.
126 pp. ISBN 974-632-443-8

This thesis aims at producing a language map of Prachin Buri and Sa kaeo provinces based on the use of lexical items. As it is expected that both Central Thai and Thai Korat which use the same lexical items will be found in the area, a tonal study is included to separate the two dialects.

Data collection was carried out by post. The questionnaire used contains 30 semantic units and 20 pairs of words for checking tonal splits between the B1-C1, C1 - C2 and C3 - C4 boxes. The questionnaires were sent to the principals of 116 schools under the Provincial Elementary Education Offices. 89.65 percent of the total number of questionnaires was returned.

The results show that four languages, namely, Central Thai, Northeastern Thai, Thai Korat and Khmer, are spoken in Prachin Buri and Sa Kaeo. These languages are used in the largest to the smallest areas as follow : 1. the Northeastern Thai area covers most of the area of both provinces; 2. the Central Thai area covers most of the west of Prachin Buri; 3. the Central Thai - Northeastern Thai area comprises 6 tambons in Prachin Buri and 9 tambons in Sa Kaeo; 4. the Thai Korat area comprises 2 tambons in Wattana Nakhon district, Sa Kaeo provinces; 5. the Khmer area comprises 2 tambons in Ta Phraya district, Sa kaeo province (these 2 tambons are located near the Thailand - Cambodia borders); and 6. the Central Thai - Khmer area comprises only 1 tambon in Ta phraya district, Sa Kaeo province.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ภาษาศาสตร์

สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2537

ลายมือชื่อนิสิต..... สันตนา สักตนาวัฒนพงศ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... วิชิตนา พันธุ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากบุคคลหลายฝ่ายซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอแสดงความขอบคุณ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. วิจินตน์ ภาณุพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และ แสดงข้อคิดเห็นต่างๆ อันมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศรัทีย์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จไม่ได้หากปราศจากความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งผู้บอกภาษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันเป็นผลให้ผู้วิจัยสามารถเขียนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี ท้ายที่สุดขอขอบคุณตนเอง และ เพื่อนๆ ภาษาศาสตร์ทุกคนที่ให้การกำลังใจ

จันทนา ศักดานุวัฒน์วงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
สมมติฐานในการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว	6
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
2 วิธีดำเนินการวิจัย	
โครงการนำร่อง	24
โครงการหลัก	34
3 การกระจายของศัพท์	
การสร้างแผนที่	48
การลงสัญลักษณ์ประจำศัพท์ในแผนที่	49
4 การตัดสินใจภาษาที่ใช้ในแต่ละจุดเก็บข้อมูล	
เกณฑ์ตัดสินว่าจุดเก็บข้อมูลใดใช้ภาษาประเภทใด	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 การตัดสินใจภาษาโดยใช้วรรณยุกต์ เขตภาษาต่างๆในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว	106
6 สรุปผลการวิจัย ปัญหา และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	111
อภิปรายผลการวิจัย	113
ปัญหาที่พบในงานวิจัย	116
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	116
รายการอ้างอิง	117
ภาคผนวก	120
ประวัติผู้เขียน	126

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประมวลคำศัพท์ของหน่วยอรรถ 30 หน่วยอรรถในโครงการนาร่อง	31
2	ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเรื่องวรรณยุกต์ในโครงการนาร่อง	33
3	จำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากแต่ละจังหวัดที่ทำการวิจัย ..	37
4	หน่วยอรรถที่แทนด้วยศัพท์ของภาษาต่างๆ	44
5	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.เมือง จ.ปราจีนบุรี	84
6	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี	85
7	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.ศรีประจักษ์ จ.ปราจีนบุรี	86
8	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.ศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี	87
9	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.ประจันตคาม จ.ปราจีนบุรี	88
10	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี	89
11	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี	90
12	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.เมือง จ.สระแก้ว	91
13	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว	92
14	จำนวนหน่วยอรรถของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทอักษรในแต่ละตำบล ของ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	จำนวนหน่วยบรรณของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทภาษาในแต่ละตำบล ของ อ.ตาพระยา จ.สระแก้ว	94
16	จำนวนหน่วยบรรณของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทภาษาในแต่ละตำบล ของ อ.วังน้ำเย็น จ.สระแก้ว	95
17	จำนวนหน่วยบรรณของศัพท์ในแต่ละภาษาและการตัดสัทภาษาในแต่ละตำบล ของ อ.คลองหาด จ.สระแก้ว	96
18	จำนวนตำบลที่ใช้ภาษาต่างๆ ในแต่ละอำเภอของจังหวัดปราจีนบุรี	97
19	จำนวนตำบลที่ใช้ภาษาต่างๆ ในแต่ละอำเภอของจังหวัดสระแก้ว	98
20	จำนวนตำบลที่ใช้ภาษาต่างๆ ในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว	99

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนที่แสดงอาณาเขตจังหวัดปราจีนบุรี	10
2 แผนที่แสดงอาณาเขตจังหวัดสระแก้ว	13
3 แผนที่แสดงที่ตั้งตำบล และอำเภอ ในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว	14
4 แผนที่แสดงบริเวณการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นต่างๆในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว ของชลิดา (2533)	19
5 แผนภูมิแสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ	27
6 แผนภูมิแสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน	27
7 แผนภูมิแสดงการแยกเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยโคราช	28
S-37 แผนที่แสดงการกระจายของศัพท์ หน่วยบรรณที่ 1-30	50-79
38 แผนที่แสดงการกระจายของภาษาในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว โดยใช้เกณฑ์การศึกษาศัพท์	101
39 แผนที่แสดงการกระจายของภาษาในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว โดยใช้เกณฑ์การศึกษาศัพท์และวรรณยุกต์	105
40 แผนที่แสดงเขตภาษาต่างๆในจังหวัดปราจีนบุรีและสระแก้ว	110

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย